

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра англійської філології та лінгводидактики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної та
слов'янської філології
Андрій КОВАЛЕНКО
«29» серпня 2024 р.

ПРОГРАМА

**Комплексного кваліфікаційного екзамену (усного) з теорії та
практики англійської мови та методики навчання іноземних мов і культур**

галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**

Спеціальність **014 Середня освіта (Мова і література (англійська))**

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Англійська та німецька
мови)**

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Англійська та французька
мови)**

перший рівень вищої освіти

Погоджено

науково-методичною комісією

факультету іноземної та

слов'янської філології

«29» серпня 2024 р.

Голова

Громова Н.В., к.пед.н., доц.

Суми - 2024

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену (усного) з теорії та практики англійської мови та методики навчання іноземних мов і культур для здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

«29» серпня, 2024 р. - 21 с.

Розробники: Алексенко С.Ф., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики

Коваленко А.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри англійської філології та лінгводидактики.

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Подосиннікова Г.І., к.пед.н., доцент

«29» серпня 2024 року

Пояснювальна записка

Розвиток освіти в Україні визначається у загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності загальноосвітньої культури, реалізацією положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки. У світлі окресленої орієнтації комплексний кваліфікаційний екзамен (усний) з теорії та практики англійської мови та методики навчання іноземних мов і культур включає завдання з наступних дисциплін: теоретична фонетика, теоретична граматики, лексикологія, стилістика, методика навчання іноземних мов та культур, практика професійно-орієнтовного англійського мовлення.

Головним завданням проведення цього комплексного випробування є перевірка фахових знань і вмінь здобувачів за визначеними критеріями згідно з освітньо-професійною програмою Середня освіта (Англійська та німецька/французька мови) першого рівня вищої освіти.

Іспит проводиться англійською (теоретична фонетика, теоретична граматики, лексикологія, стилістика, практика професійно-орієнтовного англійського мовлення) та українською (методика навчання іноземних мов та культур) мовами з метою перевірки теоретичних знань та визначення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетенції вступників (знання іноземної мови мають відповідати рівню C1 - досвідчений користувач) за шкалою і критеріями, які подані у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти і рекомендовані Міністерством освіти і науки України №14/18.2-481 від 02.03.2005). Питання з теоретичних дисциплін передбачають перевірку знань щодо орфоепічної і фонетичної, лексичної, граматичної, стилістичної нормативної системи англійської мови (теоретична фонетика, теоретична граматики, лексикологія, стилістика). Питання з методики навчання іноземних мов та культур передбачає перевірку знань щодо категоріально-термінологічного апарату, принципів та засад системи навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти в Україні. Питання з практики професійно-орієнтовного англійського мовлення передбачає бесіду з

актуальних проблем соціально-політичного життя країн, мова яких вивчається, на основі заданої мовленнєвої ситуації і конкретного комунікативного завдання, перевіряє сформованість навичок критичного і творчого мислення здобувачів в аспекті актуальних питань сучасності та їхню здатність аргументовано презентувати власну інтерпретаційну позицію.

Ефективність професійної діяльності майбутнього вчителя англійської та німецької / французької мов значною мірою залежить від рівня розвитку та сформованості його фахових компетентностей (ФК) спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)). ОПП Середня освіта (Англійська та німецька / французька мови) має на меті формування наступних фахових компетентностей у здобувачів першого рівня вищої освіти:

ФК-1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК-2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.

ФК-3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

ФК-4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).

ФК-5. Забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ФК-6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК-7. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ФК-8. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та методики навчання іноземних мов у практиці навчання у базовій загальноосвітній школі.

ФК-9. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання англійської та німецької/французької мов як іноземних на підставі вітчизняного й міжнародного досвіду.

ФК-10. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм з англійської та німецької/французької мов та державної мови, володіти іноземною мовою у всіх видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, писемному мовленні, говорінні) на рівні не нижче С1 (німецькою/французькою – на рівні В2+), використовувати різні форми і види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю і типу тексту.

ФК-12. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу.

ФК-13. Здатність доцільно застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, створювати навчально-методичне забезпечення для проведення занять з англійської та німецької/французької мов.

ФК-15. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використовувати практичний досвід і мовно-літературний контекст для реалізації цілей освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Зміст завдань кваліфікаційного екзамену носить комплексний характер: містить теоретичні питання і практичні завдання, які складені з урахуванням програмних результатів навчання:

Знання

ПРЗ-1. Знання основних історичних етапів розвитку предметної області.

ПРЗ-3. Знання та розуміння принципів, форм, сучасних методів, методичних прийомів навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).

ПРЗ-4. Знання та розуміння сучасних філологічних і лінгводидактичних засад навчання іноземних мов, мовних норм, соціокультурної ситуації розвитку

іноземної мови, особливостей використання мовних одиниць у певному контексті, мовного дискурсу художньої літератури й сучасності.

ПРЗ-5. Демонстрація реалізації теоретичних й методичних засад навчання іноземної мови та літератури в базовій середній школі.

Уміння:

ПРУ-1. Уміння оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРУ-2. Уміння добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснювати самоаналіз ефективності уроків.

ПРУ-4. Володіння основами професійної культури, уміння створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та іноземною мовами.

ПРУ-7. Уміння порівнювати мовні та літературні явища, оригінали творів (мови яких вивчаються) й українські переклади іншомовних художніх текстів, визначення їхніх подібностей і відмінностей.

ПРУ-8. Використання гуманістичного потенціалу англійської та німецької/французької мов і культур для формування духовного світу юного покоління громадян України.

Комунікація:

ПРК-1. Здатність проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, ефективно працювати автономно та в команді, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

ПРК-2. Здатність використовувати сформовану професійну комунікативну компетентність з української, німецької/французької та англійської мов (лінгвістична, мовленнєва, лінгвосоціокультурна, навчально-стратегічна компетентності-компоненти) відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти, здатний удосконалювати та підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

ПРК-3. Здатність забезпечувати діалог культур у процесі вивчення англійської німецької/французької мов, створювати умови для міжкультурної комунікації.

ПРК-4. Здатність цінувати різноманіття та мультикультурність, застосовувати в педагогічній діяльності етичні норми, принципи толерантності, діалогу й співпраці.

Автономія і відповідальність:

ПРА-1. Усвідомлення соціальної значущості майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності.

ПРА-2. Відповідальне ставлення до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності.

ПРА-3. Здатність діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики.

ПРА-4. Здатність визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення.

Структура

комплексного кваліфікаційного екзамену (усного) з теорії та практики англійської мови та методики навчання іноземних мов і культур:

1. Питання з теоретичних дисциплін;
2. Питання з методики навчання іноземних мов і культур;
3. Питання з практики професійно-орієнтовного англійського мовлення: бесіда за запропонованою темою.

ЗМІСТ БІЛЕТІВ

Перше питання: відповідь на питання з однієї з теоретичних дисциплін передбачає висвітлення студентом запропонованого аспекту однієї з філологічних дисциплін, яка продемонструє його знання базового категоріально-термінологічного апарату, принципів та класифікаційних

підходів дисципліни, його вміння орієнтуватися та розуміти систему та структуру англійської мови на фонетичному, граматичному, лексичному, стилістичному мовних рівнях, об'єкт вивчення, тенденції та проблематику в межах кожної науки; здатність аналізувати різні підходи до мовного матеріалу; висловити англійською мовою свою точку зору на те чи інше лінгвістичне явище.

Перелік питань з теоретичних дисциплін

1. The phonetic structure of the language.
2. Segmental and Suprasegmental levels of Phonetics.
3. Phonetics and its correlations with other disciplines.
4. Phoneme and its realization in speech communication.
5. Syllable and the major syllable-formation theories.
6. The major tendencies of accentuation in English words.
7. Word accent and its phonetically relevant parameters.
8. Utterance stress and its phonetically relevant parameters.
9. Intonation and its functions.
10. English as Lingua Franca.
11. Language as system and structure.
12. Language and speech.
13. Paradigmatic relations.
14. Syntagmatic relations.
15. Grammatical meaning and its types.
16. The notion of morpheme, its types.
17. The category of case of the English Noun.
18. Syntactic level units. General characteristics.
19. Syntactic relations and connections.
20. Essential features of the sentence.
21. The subject-matter of lexicology. Its interrelations with other sciences. Two approaches to language study (synchronic and diachronic).

22. The word as the fundamental object of lexicology. Internal and external structure of a word.
23. Affixation as a way of word-building in English. Classification of English affixes.
24. Composition in English and its specific features. The problem of distinguishing compounds from word-combinations.
25. Lexical meaning and the semantic structure of English words.
26. Polysemy. The semantic structure of polysemantic words. Types of Semantic Components.
27. Homonymy: classification and sources of homonyms.
28. Phraseology. Criteria of phraseological units. Classification of phraseological units.
29. The notion of etymology. The etymological background of the English vocabulary.
30. Assimilation of borrowings. Etymological doublets.
31. Stylistic functions of literary words; poetic diction, archaic words, barbarisms, bookish words, historical words, terms, exotic words. Stylistic functions of conversational words: colloquial words, general slang, special slang, vulgarisms.
32. Expressive means of English syntax based on the reduction of sentence structure (ellipsis, aposiopesis, nominative sentences, and asyndeton).
33. Expressive means of English syntax based on the violation of word order in the sentence structure (stylistic inversion, syntactical split, and detachment).
34. Expressive means of English syntax based on the redundancy of sentence structure (repetition, anadiplosis, tautology, polysyndeton, emphatic constructions, and parenthetical clauses).
35. General characteristics of syntactical stylistic devices (parallelism, chiasmus, anaphora, epiphora, parcellation, coordination instead of subordination, subordination instead of coordination, rhetorical questions).

36. Semasiological EM. Characteristics and functions of figures of substitution based on the notion of quantity (Figures of quantity: hyperbole, meiosis, litotes).
37. Characteristics and functions of figures of substitution based on the notion of quality (Figures of quality). Metonymical group: synecdoche, periphrasis, euphemism.
38. EM based on the notion of quality (Figures of quality). Metaphorical group. Types of metaphor. Antonomasia, its types. Personification. Allegory.
39. General characteristics of figures of combination as semasiological stylistic devices. Figures of equivalence (simile, synonyms-substitutes, synonyms-specifiers).
40. Figures of non-equivalence (climax, anticlimax, pun, zeugma). Figures of opposition (antithesis, oxymoron).

Друге питання: відповідь на питання з методики навчання іноземних мов і культур повинна продемонструвати знання студента принципів, форм, сучасних методів, методичних прийомів та освітніх технологій навчання предмета в закладах загальної середньої освіти; його розуміння сучасних філологічних й дидактичних засад навчання іноземних мов; здатність до реалізації теоретичних й методичних засад навчання іноземної мови в базовій середній школі, а також ефективних підходів (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання іноземної мови на підставі вітчизняного й міжнародного досвіду.

Перелік питань з методики навчання іноземних мов і культур

1. Охарактеризуйте методику навчання іноземних мов як науку, її теоретичні засади, зв'язок з іншими науками, основні категорії, методи дослідження; визначте поняття та структуру професійної компетентності вчителя іноземних мов і культур, складники та зміст професійної методичної

компетентності, шляхи, форми та засоби професійного розвитку вчителя іноземних мов.

2. Охарактеризуйте сучасну систему освіти в Україні та навчання іноземних мов і культур, її концептуальні засади, структуру та компоненти, основні типи та форми навчання, основні освітні нормативні документи.

3. Охарактеризуйте категорію підходу у методиці навчання іноземних мов і культур, основні підходи, які реалізуються в сучасній системі навчання іноземних мов і культур в Україні.

4. Охарактеризуйте категорію принципів навчання, загально-педагогічні та методичні принципи навчання іноземних мов у сучасній методиці навчання іноземних мов і культур.

5. Охарактеризуйте категорію мети навчання іноземних мов і культур, визначте типи мети навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти України, охарактеризуйте їх зміст.

6. Охарактеризуйте компетентнісний підхід до навчання іноземних мов і культур, визначте роль іншомовної комунікативної компетентності в сучасній системі навчання іноземних мов і культур, охарактеризуйте її структуру та зміст компонентів.

7. Визначте поняття змісту навчання іноземних мов і культур, охарактеризуйте його аспекти та компоненти, охарактеризуйте зміст навчання іноземних мов і культур у закладах загальної середньої освіти України.

8. Визначте поняття методу, технології та прийому навчання іноземних мов; розгляньте класифікацію методів навчання іноземних мов і культур, охарактеризуйте сучасні методи та технології навчання іноземних мов і культур у закладах загальної середньої освіти України (комунікативний метод, комунікативно-ігровий метод, інтерактивний метод, метод проєктів, кейс-технологія, тощо).

9. Визначте поняття засобів навчання іноземних мов і культур, типи засобів навчання, охарактеризуйте основні засоби навчання іноземних мов і культур (традиційні та інноваційні) у закладах загальної середньої освіти

України, надайте характеристику компонентів і функцій навчально-методичного комплексу.

10. Розкрийте психолінгвістичні засади навчання іноземних мов, дайте визначення понять мови, мовлення, мовленнєвої діяльності, мовленнєвого спілкування, мовленнєвих навичок і вмінь; охарактеризуйте структуру мовленнєвої діяльності, її механізми, етапи, види мовленнєвої діяльності.

11. Що таке комунікативна ситуація? Які параметри слід задати при складанні навчальної комунікативної ситуації? Наведіть приклад навчальної комунікативної ситуації.

12. Визначте поняття мовленнєвої навички та мовленнєвого вміння, розгляньте типології мовленнєвих навичок і вмінь, охарактеризуйте якості сформованої мовленнєвої навички та мовленнєвого вміння, етапи формування мовленнєвої навички та механізми формування мовленнєвих умінь.

13. Охарактеризуйте структуру вправи, критерії та типи вправ для формування навичок і вмінь іншомовної мовленнєвої діяльності, наведіть приклади вправ усіх типів; охарактеризуйте вимоги до вправ у сучасній парадигмі навчання іноземних мов і культур, охарактеризуйте систему вправ для формування іншомовної комунікативної компетентності учнів та її компоненти.

14. Визначте поняття мотиву, мотивації, мотиваційної сфери особистості; визначте поняття та структуру навчальної мотивації, охарактеризуйте типи мотивів вивчення іноземних мов учнів закладів загальної середньої освіти, назвіть фактори формування позитивної мотивації навчання іноземних мов, охарактеризуйте стратегії та засоби організації позитивно вмотивованої навчальної діяльності на уроках іноземної мови.

15. Визначте поняття індивідуалізації навчання іноземних мов і культур, охарактеризуйте психологічні засади індивідуалізації навчання іноземних мов, визначте типи індивідуалізації навчання іноземних мов і культур та шляхи їх реалізації (прийоми, засоби) у закладах загальної середньої освіти, наведіть приклади завдань, охарактеризуйте організацію процесу індивідуалізації

формування іншомовної комунікативної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти.

16. Визначте роль і функції контролю та оцінювання у формуванні іншомовної комунікативної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти; охарактеризуйте цілі, типи, види, контролю та оцінювання, засоби та інструменти контролю; розгляньте тестовий контроль у навчанні іноземних мов, типи та види тестових завдань.

17. Охарактеризуйте поняття, структуру, зміст іншомовної лексичної компетентності, її місце у складі іншомовної комунікативної компетентності; охарактеризуйте мету та зміст формування іншомовної лексичної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти; охарактеризуйте етапи формування лексичних навичок іншомовного мовлення, типи вправ, прийоми, засоби навчання; розгляньте мету, параметри, критерії, засоби контролю рівня сформованості іншомовної лексичної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти.

18. Охарактеризуйте поняття, структуру, зміст іншомовної граматичної компетентності, її місце у складі іншомовної комунікативної компетентності; охарактеризуйте мету та зміст формування іншомовної граматичної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти; охарактеризуйте етапи формування граматичних навичок іншомовного мовлення, типи вправ, прийоми, засоби навчання; розгляньте мету, параметри, критерії, засоби контролю рівня сформованості іншомовної граматичної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти.

19. Охарактеризуйте поняття, структуру, зміст іншомовної фонетичної компетентності, її місце у складі іншомовної комунікативної компетентності; охарактеризуйте мету та зміст формування іншомовної фонетичної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти; охарактеризуйте етапи формування фонетичних навичок іншомовного мовлення, типи вправ, прийоми, засоби навчання; розгляньте мету, параметри, критерії, засоби контролю рівня сформованості іншомовної фонетичної

компетентності учнів закладів загальної середньої освіти.

20. Охарактеризуйте мовленнєву діяльність читання, її структуру, психологічні механізми; визначте мету навчання читання учнів закладів загальної середньої освіти; охарактеризуйте компетентність у техніці читання, її зміст, труднощі та методи навчання техніки читання у закладах загальної середньої освіти, етапи формування навичок техніки читання, вправи та прийоми, засоби формування і контролю навичок техніки читання.

21. Охарактеризуйте мовленнєву діяльність письма, її структуру, психологічні механізми; охарактеризуйте мету та труднощі навчання письма учнів закладів загальної середньої освіти; охарактеризуйте компетентність у техніці письма, її зміст, труднощі, етапи організації навчання техніки письма у закладах загальної середньої освіти, етапи формування навичок техніки письма, вправи та прийоми, засоби формування і контролю навичок техніки письма.

22. Визначте поняття іншомовної лінгвосоціокультурної компетентності, її структуру; охарактеризуйте зміст формування іншомовної лінгвосоціокультурної компетентності в закладах загальної середньої освіти; охарактеризуйте організацію формування іншомовної лінгвосоціокультурної компетентності в закладах загальної середньої освіти – стратегії, систему вправ, прийоми, засоби.

23. Дайте визначення іншомовної навчально-стратегічної компетентності, охарактеризуйте її структуру, зміст; визначте мету формування іншомовної навчально-стратегічної компетентності в закладах загальної середньої освіти; охарактеризуйте типи стратегій вивчення іноземної мови, наведіть приклади завдань; охарактеризуйте шляхи та засоби розвитку навчальної автономії учнів; розгляньте роль, структуру та функції європейського мовного портфелю учня у сучасному навчання іноземних мов.

24. Охарактеризуйте говоріння як вид мовленнєвої діяльності; розгляньте психологічні, мовні, структурно-функціональні особливості монологічного мовлення; визначте мету та труднощі навчання монологічного мовлення у школі; охарактеризуйте іншомовну компетентність у монологічному мовленні,

її структуру, зміст формування у закладах загальної середньої освіти; розгляньте етапи формування вмінь монологічного мовлення, типи вправ, прийоми, засоби навчання; розгляньте організацію контролю рівня сформованості іншомовної компетентності в монологічному мовленні, параметри оцінювання.

25. Охарактеризуйте говоріння як вид мовленнєвої діяльності; розгляньте психологічні, мовні, структурно-функціональні особливості діалогічного мовлення; визначте мету та труднощі навчання діалогічного мовлення у школі; охарактеризуйте іншомовну компетентність у діалогічному мовленні, її структуру, зміст формування у закладах загальної середньої освіти; розгляньте етапи формування вмінь діалогічного мовлення, типи вправ, прийоми, засоби навчання; розгляньте організацію контролю рівня сформованості іншомовної компетентності в діалогічному мовленні, параметри оцінювання.

26. Охарактеризуйте читання як вид мовленнєвої діяльності, його механізми та структуру; визначте поняття іншомовної компетентності у читанні, її структуру; розгляньте методичні види читання, етапи формування вмінь читання, типи вправ, прийоми; охарактеризуйте зміст формування іншомовної компетентності у читанні у закладах загальної середньої освіти, засоби навчання, вимоги до текстів для читання, організацію контролю сформованості вмінь читання.

27. Охарактеризуйте письмо як вид мовленнєвої діяльності, його механізми та структуру; визначте поняття іншомовної компетентності у писемному мовленні, її структуру; розгляньте типологію жанрів, стилів і текстів писемного мовлення, етапи формування вмінь писемного мовлення, типи вправ, прийоми; охарактеризуйте зміст формування іншомовної компетентності у писемному мовленні в закладах загальної середньої освіти, засоби навчання, організацію контролю сформованості вмінь писемного мовлення.

28. Визначте типи та структуру уроку іноземної мови, вимоги до сучасного уроку; охарактеризуйте засади планування уроку іноземної мови:

визначення цілей, структура уроку, етапи, прийоми, режими та засоби навчання, формування та контроль навичок і вмінь іншомовного мовлення, організація процесу навчання та зворотного зв'язку; розгляньте особливості особистісно та комунікативно орієнтованого уроку іноземної мови, сучасні форми та засоби проведення уроку (віддалене та змішане, інтерактивне навчання), інструменти та особливості планування онлайн уроку іноземної мови.

29. Охарактеризуйте принципи та організаційні засади планування процесу навчання іноземної мови у школі, типи планів, їх призначення, зміст, структуру; розгляньте параметри планування уроку та серії уроків іноземної мови, аналізу уроку; види навчальної роботи, організацію самостійної, автономної та позакласної роботи учнів у навчанні іноземних мов і культур у закладах загальної середньої освіти.

30. Розгляньте ступеневу систему навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти в Україні; охарактеризуйте особливості навчання іноземних мов на різних ступенях (психолого-вікові особливості учнів, зміст навчання, організація процесу навчання, засоби навчання).

Третє питання: Питання з практики професійно-орієнтовного англійського мовлення: бесіда за запропонованою темою передбачає демонстрацію студентом свого вміння вести аргументовану розмову з актуальних проблем сучасного соціально-політичного життя англійських країн, на основі заданої мовленнєвої ситуації і конкретного комунікативного завдання.

Перелік питань з практики професійно-орієнтовного англійського мовлення: бесіда за запропонованою темою

1. The world's main types of government and political systems: weighing up pros and cons.

2. What makes a state democratic? Is voting a civil right or a civil duty?

3. The political system of the USA: advantages and controversies.
4. The political system of Great Britain: maintaining tradition or keeping pace with modernity?
5. Freedom, money and morality: Interdependence of these notions.
6. The court system in the USA: its duality, types of courts and their spheres of jurisdiction
7. Law enforcement in the USA: legal procedures of hearing criminal and civil cases.
8. Crimes and punishment: Should the punishment fit the crime?
9. Juvenile delinquency: causes and remedies. Can criminal behavior be related to biological make-up or environmental factors?
10. Types and functions of mass media. The role of mass media in forming people's view of the world.
11. Should we be critical about the mainstream media? Basics of media literacy
12. Objective reporting: can media be unbiased?
13. Types of newspapers. Differences between broadsheets and tabloids.
14. The British newspaper / news site / TV programme I'd recommend.
15. TV as a medium. Positive and negative influences of TV on society.
16. How to help children benefit from watching TV.
17. What is a modern university for: aims and learning ethos.
18. Problems and challenges of higher education in the 21st century.
19. The system of higher education in the USA and Ukraine in comparison.
20. Pains and gains of being a university student.
21. My Alma Mater. The university course I propose to introduce.
22. Academic and social life in the British and American universities.
23. My school experience of foreign language learning in the professional retrospective.
24. My first teaching practice: ups and downs.
25. Disruptive behavior in a FL classroom: roots and remedies.
26. Rules of effective foreign language classroom management.

27. What makes a good foreign language teacher?
28. Music genres and my preferences in music.
29. Is it worth learning a musical instrument?
30. Music in foreign language teaching.

Оцінювання знань студентів у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка здійснюється за **100-бальною** шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F): 1) питання з теоретичних дисциплін – **30 балів**; 2) питання з методики навчання іноземних мов і культур – **35 балів**; 3) питання з практики професійно-орієнтовного англійського мовлення: бесіда за запропонованою темою – **35 балів**.

Критерії оцінювання

результатів комплексного кваліфікаційного екзамену (усного) з теорії та практики англійської мови та методики навчання іноземних мов і культур:

Оцінка “ відмінно ”: 90-100 балів (А).

Виставляється за умов виконання наступних вимог:

У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, аргументовано його викладає під час усних відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

Оцінка “ добре ”: 82-89 балів (В).

Виставляється за умов виконання наступних вимог:

Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

Оцінка “добре”: 74-81 бали (C).

Виставляється за умов виконання наступних вимог:

Студент добре знає теоретичний матеріал, дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, може систематизувати набуті знання, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження, володіє матеріалом при вирішенні практичних завдань. Демонструє уміння висловлювати власну точку зору, володіння в достатньому обсязі матеріалом, передбаченим програмою, допускаючи незначні помилки.

Оцінка “задовільно”: 64-73 бали (D).

Виставляється за умов виконання наступних вимог:

У цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

Оцінка “задовільно”: 60-63 бали (E).

Виставляється за умов виконання наступних вимог:

Досить поверхове викладання матеріалу, неповне розкриття суті даного мовного явища. Студент знає матеріал, без аргументації своїх висновків, без своїх прикладів і не завжди адекватно використовує знання у практичній частині.

Оцінка “незадовільно”: 35-59 балів (FX).

Виставляється за умов виконання наступних вимог:

Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості частини теми під час усних відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Оцінка “незадовільно”: 1-34 балів (F).

Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє

змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Література

для вивчення теоретичної фонетики, теоретичної граматики, лексикології, стилістики, практики професійно-орієнтовного англійського мовлення:

1. Aspinelli, T., Capel, A., & Gude, K. (1996) *Masterclass Advanced. Student's Book*. Oxford: Oxford University Press.
2. Bauer L. *English Word-formation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. – 311 p.
3. Black M., & Capel, A. (2010) *Objective IELTS Advanced. Student's Book*. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Brazil D. *Pronunciation for Advanced Learners of English*. – Cambridge: CUP, 1994.
5. Brovchenko T. A., Bant I.N. *English Phonetics*. – Kyiv, 1964.
6. Clare, A., & Wilson, J. (2012) *Speak Out Advanced. Student's Book*. Harlow, UK: Pearson, Longman.
7. Cotton, D., Falvey, D., Ken, Lebeau, I., & Rees, G. (2012). *Language Leader Advanced. Student's Book*. – Edinburgh Gate, UK: Pearson, Longman.
8. Crystal D. *English as the Global language*. – Cambridge: Cambridge University Press, 1997.
9. Cullen P. (2012). *Cambridge Vocabulary for IELTS Advanced*. Cambridge: Cambridge University Press.
10. Dellar, H., & Walkly, A. (2007). *Innovations Advanced. Student's Book*. Thomson ELT.
11. Dvorzhetskaya M.P. *English Phonetics: from Theory to Practice*. – K., 1981.
12. Evans, V. (2011). *Round-Up 6: English Grammar Practice*. Harlow: Pearson, Longman.
13. Evans, V., & Dooley, J. (2002). *Upstream Proficiency. Student's Book*. Newbury, UK: Express Publishing.
14. Evans, V., & Dooley, J. (2007). *Upstream Advanced. Student's Book*. Third Edition. Newbury, UK: Express Publishing.
15. Gimson A.C. *Introduction to Pronunciation of English*. – London: Edward Arnold, 1991.
16. Harris Robert. *A Handbook of Rhetorical Devices*. URL: <https://www.virtualsalt.com/rhetoric.htm>
17. Howard J. *An Introduction to the Nature and Function of Language*. London: A and C Black, 2017. – 231 p.
18. Howard J. *Lexicography*. London: Taylor and Francis, 2013. – 200 p.
19. Howard J. *Words and their Meaning*. London: A and C Black, 2015. – 224 p.

20. Howard J. Words, Meaning and Vocabulary. London: A and C Black, 2012. – 224 p.
21. <http://www.lsadc.org>
22. <http://www.m-w.com>
23. <https://literarydevices.net/>
24. <https://study.com/academy/lesson/literary-devices-definition-examples-quiz.html>
25. <https://www.thoughtco.com/stylistics-language-studies-1692000>
26. Jones D. An Outline of English Phonetics. – Cambridge, 1918.
27. Jones L. (2002). *New Progress to Proficiency. Students Book*. Cambridge: Cambridge University Press.
28. Jones, C., & Bastow, T. (2006). *Inside Out Advanced. Student's Book*.
29. Khekalov M. A. Practical Course of English Stylistics. – Sumy Ped. Univ., 2004. (бібліотека СумДПУ)
30. Khekalov M.A. English Stylistics. Sumy: SDPU., 2003. (бібліотека СумДПУ)
31. Kukharencuk V.A. A Book of Practice in Stylistics: A manual. – Vinnytsia: Nova Knyga, 2000. – 160 p.
32. Lakoff George, Johnson Mark. *Metaphors We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press, 1981. URL: <http://shu.bg/tadmin/upload/storage/161.pdf>
33. Lipka L. English Lexicology: Lexical Structure, Word Semantics and Word-formation. Berlin: Gunter Narr Verlag, 2017.
34. McCarty, M., & O'Dell, F. (2005). *English Vocabulary in Use. Upper-Intermediate*. Cambridge: Cambridge University Press.
35. Morokhovska E.J. Fundamentals of English Grammar. - K.: Vyšča Škola, 1993. – 472 p.
36. Spaska L. A History of the English Language. – Sumy, 2011.
37. Vince, M., & Sunderland P. (2009). *Language Practice Advanced*. Oxford: MacMillan Education.
38. Wells J.C. Longman Pronunciation Dictionary. – London: CUP, 1997.
39. Zhukovska V.V. English Stylistics: Fundamentals of Theory and Practice. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2010. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/12670/1/v.pdf>
40. Алексеева І.О. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови (англ. мовою). – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 328 с.
41. Балащенко Л.М. (2012). *A New Face of Teaching*: [навч. посібник для студ. старш. курсів ф-тів ін. мов]. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
42. Балащенко, Л.М., & Подосиннікова, Г.І. (2015). *Global Issues*: [навч. посібник для студ. старш. курсів ф-тів ін. мов]. Суми, Україна: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
43. Безвін, Ю.Г., & Подосиннікова, Г.І. (2017). *Controversial Issues: Forming Communicative Competence Through Project Work*: [навч. посібник для студ. старш. курсів ф-тів ін. мов]. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.

44. Гладуш Н.Ф. Теоретична граматика англійської мови в таблицях і схемах. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2002. – 54 с.
45. Дворжецкая М.П. Методы экспериментально-фонетического исследования звучащей речи. – К., 1991.
46. Єфімов Л.П. Стилїстика англійської мови. Вінниця: Нова книга, 2004.
47. Жлуктенко Ю.О., Яворська Т.А. Вступ до германського мовознавства, К.-1978.
48. *Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання* (2003). Переклад О.М.Шерстюк, наук. ред. С.Ю.Ніколаєва. К.: Ленвіт.
49. Коваленко А.М., Павлов В.В. Теоретичні основи граматики сучасної англійської мови. (англ. мовою) – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2003. – 148 с.
50. Лотоцька К. Стилїстика англійської мови: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. URL: <https://it.b-ok2.org/book/3149323/316ed3>
51. Мороховский А.Н., Воробьева О.П. Стилїстика английского языка. К., 1984. (бібліотека СумДПУ)
52. Ніколаєва, С.Ю., Соловей, М.І., Головач, Ю.В., Іноземцева, І.О., Каминін, І.М., Коломінова, О.О., ... Тягловська, В.М. (2001). Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект. Київ: Київ. держ. лінгв. ун-т, Британська Рада, Міністерство освіти і науки України.
53. Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К.-ЦУЛ, «Фитосоциоцентр», 2002. – 336 с.
54. Уткіна, Л. О., Особливець, О.Ю., & Євтушенко, Т. В. (2009). *English for Seniors. Term I*: [навч. посібник для студ. 4-го курсу]. Суми, Україна: Вид-во СумДПУ.
55. Уткіна, Л. О., Особливець, О.Ю., & Євтушенко, Т. В. (2009). *English for Seniors. Term II*: [навч. посібник для студ. 4-го курсу]. Суми, Україна: Вид-во СумДПУ.
56. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Ковальчук Н.М., Ярощук, І.П., Ганічева, Т.В., & Кукуєва, Н.О. *Практичний курс англійської мови: підручник для студентів 4 курсу*. Вінниця: Нова книга, 2008. – 608 с.
57. Шахрай О.Б. Короткий історичний довідник з фонетики і морфології англійської мови. – К., 1971.
58. Ясінецька О.А. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз. Навчально-методичний посібник. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. – 240 с.

Література

для вивчення методики викладання англійської мови:

1. Бігич О.Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи: навч. посібник. К.: Ленвіт, 2006. 200 с.
2. Голуб І.Ю. Нові навчальні програми з іноземних мов: європейські стандарти, нові виклики та можливості. Іноземні мови. 2018. № 1. С. 56-60.
3. Гордєєва А. Й. Формування англомовної лексичної компетентності молодших школярів з використанням карт пам'яті / А. Й. Гордєєва, С. Й. Кулик // Іноземні мови. – 2013. – № 2. – С. 13-18. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2013_2_3
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий ред. С.Ю.Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Зєня Л.Я. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до навчання іноземних мов учнів профільної школи: моногр. / Л.Я.Зєня. – Горлівка: Вид-во ГДПШМ, 2011. – 436 с.
6. Карпова В.М., Красуля А.В. Історія розвитку методики навчання іноземних мов з XV по XX століття: навчально-метод. посібник. – Суми: СДП, 1999. – 156 с.
7. Квасова О.Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь: [навч. посібник]. – К.: Ленвіт, 2009. – 119 с.
8. Коньшева А.В. Современные методы обучения английскому языку / А.В.Коньшева. – 3-е изд. – Мн: ТетраСистемс, 2005. – 176 с.
9. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник / Бігич О.Б. та ін. / за заг. ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
10. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / Бігич О.Б. та ін. / під кер. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2000. – 319 с.
11. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій (схеми та таблиці) / Бігич О.Б., та ін.; під кер. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с.
12. Николаева С.Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам: монография / С.Ю. Николаева. – К.: «Выща школа», 1987. – 139 с.
13. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): навч. посібник. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.
14. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / [Панова Л. С., Андрійко І. Ф., Тезікова С. В. та ін.]. – К.: Вид.центр «Академія», 2010. – 327 с. - https://library.udpu.edu.ua/library_files/427509.pdf
15. Паршикова О.О. Формування основ міжкультурної комунікативної компетентності в учнів початкової школи в процесі навчання німецької мови / О.О.Паршикова // Іноземні мови. – 2018. – № 1. – С. 3-8.
16. Подосиннікова Г.І. Методична характеристика інтерактивного навчання іноземних мов // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2012. – Вип. 3. – С. 196-208.

17. Практикум з методики викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посібник / Бігич О.Б. та ін. / за ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2016. – 402 с.
18. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: навч.посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.
19. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія / С.Ю.Ніколаєва, Г.Е.Борецька, Н.В.Майер, О.М.Устименко, В.В.Черниш та ін. – К.: Ленвіт, 2015. – 444 с.
20. Arends R.I. Classroom Instruction and Management. – Boston: McGraw-Hill, 1997. – 307 p.
21. Harmer J. How to Teach English: An introduction to the practice of English language teaching. – Harlow: Addison Wesley Longman Limited, 1998. – 198 p.
22. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – Harlow: Longman, Pearson Education Limited, 2001. – 371 p.
23. Krashen S.D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. – Hemel Hempstead: Prentice-Hall Int., 1987. – 202 p.
24. Littlewood W. Communicative Language Teaching. – Cambridge: Cambridge University Press, 1991. – 108 p.
25. Stern H.H. Fundamental Concepts of Language Teaching. – Oxford University Press, 1996. – P. 9-97.
26. Wallen N.E., Fraenkel J.R. Educational Research: a Guide to the Process. – Mahah: Lawrence Erlbaum Associates, 2001. – 548 p.
27. Williams M., Burden R. Psychology for Language Teachers: a Social Constructivist Approach. – Cambridge: Cambridge University Press, 1997. – 240 p.